

**Joannis Lensaei Belliolani, sacrae theologiae Louanij
Professoris Oratio, Contra pseudopatriotas, hoc est, Romanæ
Ecclesiæ Desertores, qui se solos patriæ veros amatores esse
falso? iactitant**

<https://hdl.handle.net/1874/423318>

148
6

IOANNIS
LENSAEI BELLIO-
LANI, SACRAE THEO-
logiæ Louanij Professoris

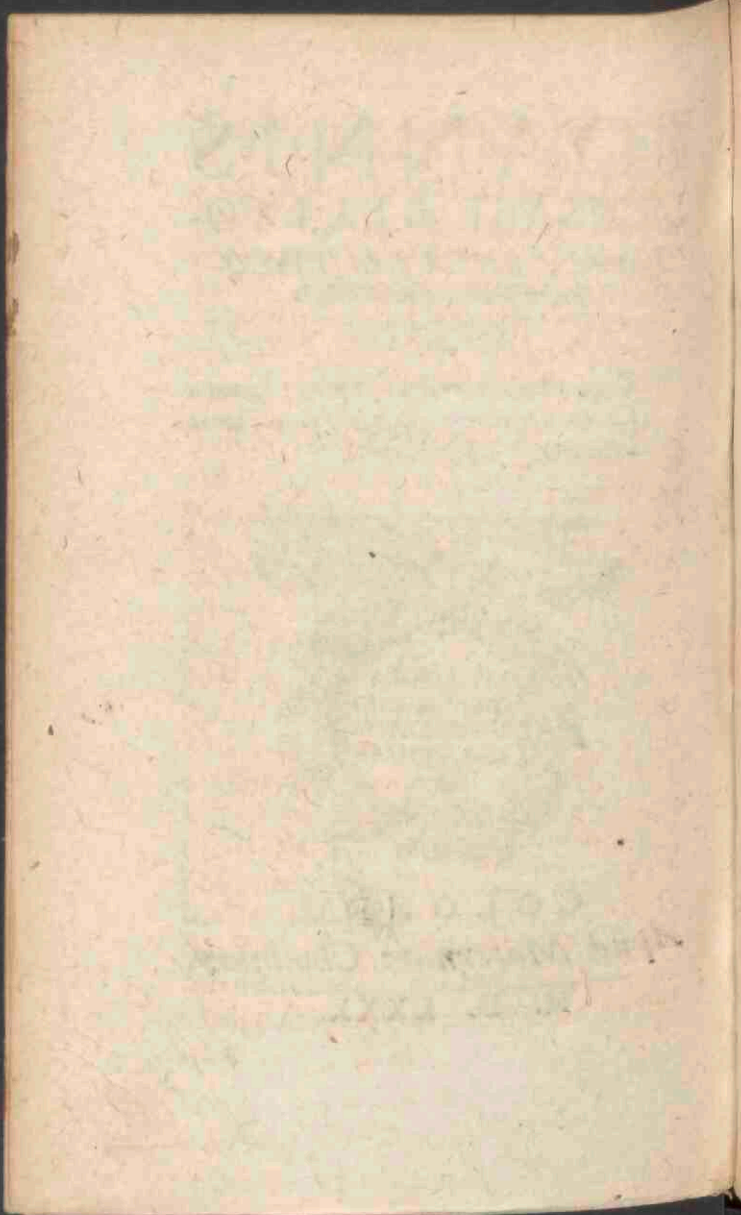
ORATIO:

*Contra Pseudopatriotas, hoc est, Romanæ
Ecclesie Desertores, qui se solos patriæ veros
amatōres esse falsò iactitant.*

COLONIAE,
Apud Maternum Cholinum.

M. D. LXXX.

3

ILLVSTRISSIMO EX-
CELLENTISSIMO QVE DO-
MINO, D. ALEXANDRO FAR-
NESIO, *Principi Parmensi, Regiæ Catholice*
Majestatis ditionum Belgicarum Gubernato-
ri, ac supremo exercitus Imperatori, Princi-
pi veræ religioni deditissimo, & Do-
mino suo Clementissimo.

MAGNOS labores, gravif-
simasque in his rerum Bel-
gicarum turbulentissimis
motibus occupationes ve-
stras; Illustrissime Prin-
ceps, si quisquam est, qui non omni fa-
nore prosequatur, indignus est profes-
sio, qui ex illis fructum decerpit, quæ
omnes boni votis ardentibus iam du-
dum expectant. Siue enim id agitur
Celsitudinis vestræ curis consilijque
maximis, ut benè composita & securâ
pace cuncti perfruamur: siue ut Religio
Catholica Romana in summum addi-
ta discrimen, iam tandem in tuto col-
locetur: quis est quem hic tam præcla-
rus piusque conatus, si habere non po-
test adiutorem, certè fautorem habere

non mercatur atq; laudatorem? Equidem neque adiutor esse poteram, & laudatorem satis idoneū esse me posse, diffidebam. Veruntamen tantillum, Deo subministrāte, repertum est, quo præstantissima illa vestræ Celsitudinis in rempublicam Christianam officia agnoscere saltem me profiterer. Hæc enim duas Orationes argumentis quidem plurimum discrepātes, sed his interim nostris temporibus accommodatas, ausus sum Celsitudini vestræ dedicare: sperans fore vt non esset ingratum, si Pseudopatriota suis depingeretur coloribus, cum præsertim id agendi oblata nuper esset occasio. Orationem enim seu libellum titulo boni Patriotæ, quidam Gandauensium excitifurijs ediderunt inscriptum: ex quo satis perspici potest nihil interesse inter bonum Patriotam, & bonum Hugonottam. Hunc nos librum non tã quidem eruditum quàm popularem, cum legissemus, refellendum pari quadam oratione putauimus. Cui si quid etiam cōtra inualescentem ætatis nostræ Genethliacorum superstitionem, quod
ante

ante annos aliquot publicè declama-
uimus, adiungeretur, non inutile futu-
rū existimaui, neq; iniucundum. Hoc
igitur nostræ tenuitatis munusculum,
Illustrissime Princeps, serena fronte
accipito; quemadmodum à no-
bis certè Christiano cando-
re, pioque fauore sanctis-
simi vestri conatus
offertur.

*Deus Opt. Max. Excellentiam vestram
Ecclesie sue seruet incolumem & sem-
per inuictam.*

A 3

CON-

6
CONTRA *Ψευδοπατριότητας*, HOC
EST, ROMANAE ECCLESIAE
desertores, qui se solos Patriæ veros amato-
res esse falso iactant,
ORATIO.

EST cur superis singulares
agantur gratiæ. Iam enim
ex inopinato larvæ ponun-
tur, & occultata intra Reipub.
viscera perniciēs, experimento
quotidiano detegitur. Minus
deinceps ab illis impendebit periculi,
qui quod se futuros in amicitia simula-
rant, diu esse non posse declararunt. Iam
scilicet, quoniam id volunt, qui boni
Patriotæ soli sint, rerum gestarum ma-
nifesta testificatione cognoscitur. Mul-
tos antea viros nobiles hoc blandissi-
mum complectebatur nomen: qui ta-
men toto (quod aiunt) errant cælo, si se
Patriotas arbitrentur. Fuere paulo an-
tè & Abbates non pauci, & doctores
omnis ordinis, & magistratus egregij
in Patriotarum albo consignati. Sed
iam tempus aduenerat, vt communis
hic error tãquam caligo discuteretur,
in-

Ironia..

intelligereturque eos solos hoc nouo nomine dignos esse, qui nouæ cuiuspiam religionis placita consecretarentur. At cuius, inquis? Cuiusuis (inquam) saltem hoc tempore, modò non eius quã Ecclesia Romana veneratur. Hæc vna vt suspecta, vt perturbatrix, vt patriæ noxia libertati remouenda atque exterminanda est. Fingere dicamur hæc, si non Gandauenfium incepta plena furoris, si non editi pro horum defensione libelli sine fuce hæretici, si non claræ multorum voces, qui ab Romana religione descuerunt, manifestissime hæc eadem præ se ferunt. Sic illa scilicet apparent promissa magnifica de non violanda, imò etiam conseruãda Romana religione. Sic perspicitur que possit inter hæreticos (præsertim Calvinistas) & Catholicos vnionis constare societas; quæ ex illis Respub. vna cõflari; quod regnum illis sine discrimine permistis confusisq; esse tranquillum. Denique hinc elucet, quid & initio cõfœderationis propositum fuerit, tametsi hoc suum consilium qualibet dissimulationis arte contegerent, quo faci-

3 ORATIO CONTRA

lius in societatem allicerentur ij, quorum se adhuc ope aduersus non cōtēnendum hostem suum indigere sentiebant. Itaque & ad eos non modo asciscendos in societatem, verūm etiā Reipub. p̄ficiendos Ecclesiastici quidam p̄lati suum officium p̄buerunt, siue meliora sibi in religione syncerè pollicentes propter pactam fidē, siue de ijs, quos oderant hoc modo vindictam sumi posse, p̄uidentes: siue nihil aliud, quod magis de talibus viris cogitandū est, quā sui suarumq; dignitatum cōseruationem noui regiminis p̄sidio meditantēs. Verūm euenit eis, magisq; progressu temporum (ni benignitate sua omnipotens Deus impediāt) eueniet, quod illis subinde videmus accidere, qui ad transfiliendas fossas manus opitulatrices alijs porrigunt, dum eorum quos attrahunt incurſu violentiore sternūtur. Ad similem enim modum Ecclesiasticas p̄fecturas haud paucis in locis euertit incurſus valentior aduocati potentioris. Qui tanquam ponte ad trāsitum vsus, hoc quo fuerat adiutus, conatur rescindere, ne hostis eadem transeat, qua ille traieciſ-

se cognoscitur. Hoc. n. statim metuere, ne per quos dominatum acceperant, per eosdem ad illum ipsum amittendum via sterneretur, propterea quod suae, hoc est, Romanae religio videretur obseruantiores, eiq; addicti scrupulosius (vt aiunt) grauius ferrent quotidianas eius iniurias. Itaque his iam carere se aperte velle demonstrant, tanquam per quos patria periclitetur libertas, idque propter vnam Romanam, quam profitentur, religionem, quam exploratissimum habere se clamitant, Tyrānidis certam adiutricem esse. Neq; verò hos modo cupiunt è medio sublato, verum etiā Catholicos nobiles quoscunq; eo qd non possunt non suspectos habere quorum suspectam habent religionem: per quam introduci dicant ea quae solent metuere, inquisitiones, multas, rogos, & eam breuiter disciplinam, quam lasciuientem viuendi per arbitrio libidinem comprimit. Huius sectatores religionis (quam tamē sola vera religio, veraque sapientia est, ex qua sola illa existit multitudo sapientium, quam sanitas est orbis terrarum) non dubitant vitiatissimè sani corporis humoribus similes facere:

vt sicuti per hos corpus humanum in languore est, ita per illos fiat, vt Respub. suo robore stare non possit. Ideoque dandam esse operam omnem adhortantur, quo his Respub. quasi vomitu quodam liberetur, si sana, si firma, si secura ac libera velit esse. Et ecclesiasticas quidem personas tolerare se velle in ciuitatibus, neque grè pati nonnunquam affirmant, sed ea iuramenta interim exigunt, quæ integerrimos quosq; cogant excedere, ea nimirum iuramenta, quæ qui præstent, hos & schismatis ab Apostolica Petri sede, & rebellionis aduersus Regiam Maiestatem scelere, contaminari necesse sit. Ecclesiastici ordinis homines ferre se posse dicunt, sed ita subactos, ita suas in partes traductos, ita nimia (quam vocant) condescensione deformatos, vt veteris religionis vix signa cõspicias. Igitur ab eo quod Gandauenſi pacificatione fuerat constitutum, vt sola in hisce prouincijs, excepta Hollandia & Zelandia, Romana religio exerceretur, sic boni isti Patriotæ putarunt esse discedendum, vt nec illius iam religionis consortium perferre se

re se posse proclamant. Et hi tamē sunt qui Religionem fred, vt eam rem quæ maximè sit rationi & euangelio consentanea, semper habent in ore. Hoc vnum in Repub. bonum valere aiunt se cupere: Hoc donec vel impetratum vel extortum sit, nullos sumptus, nullum periculum, bella nulla esse recusanda. Sed profectò nisi sibi solis illam postulent, atq; etiam flāgent in religione pacem ac libertatem (hanc enim vox Germanica vim subiectā habet) non intelligo, quemadmodū hoc candidè satis possint videri postulare. Quæ enim erit alijs in sua religiōe pax atq; libertas, si eorū templa sacrilegorum violentia prophanentur? si sacra solennia peragere publicis de more populorum frequentationibus non finātur? si Romana religio vt meretrix quædam putidissima repudietur? Sibi ergo libertatem, nobis seruitutem postulāt: Sibi pacē, nobis bellum: Sibi incrementa, nobis interitū. Voces ac verba sunt quasi desideratę pro vtraq; parte libertatis: sed res & facta sūt expetitæ in omnes dominationis seu potius tyrannidis

dis. An sic perpetua quadam cœcitate tenebimur, vt perfidâ corû nequitiam non animaduertamus? non facta cum verbis, præstita cum promissis comparemus? Facile est verborum lenocinijs omnia reddere plausibilia, nihil tam est incultum, nihil tã horridum, quod non oratione splendescat & quasi excolatur. Verum studiosi⁹ hæc verborum ornamenta quæruntur, vbi natiua rebus bonitas deest: sicuti etiã minus verborum conuitia & fulmina metuuntur, vbi per seipsam rei præstantia ac bonitas enitescit. Quid igitur magnû est? se iã solos veros esse Patriotas iactitât: officia in Rempub. sua, affectusq; mirabiles quo possunt verborum apparatu commonstrant. Sed num ita stupidi erimus, vt nihil minus in rebus appare re minimè sentiamus? Nos contrà propter religionem Reipub. paci & tranquillitati infestissimos quosdam faciunt inimicos: Sed erit cordat⁹ quisquã, qui religionem Romanam expendes, eãdemq; cum nouitijs istis cõparans, non eam infinitis partibus vtiliorẽ Reipub. ducat? imò non hanç solã vtilẽ, solum

lam retinendam, reliquas vt certā pestē atq; perniciē è medio disturbandas arbitretur? Et videamus obsecro quā pro uide patriæ cōsuluerint, qui imprimis ex vno bello alterum sibi suscitauerunt, qui conspirātes patriæ ordines, iniecta dissidiorū materia, distraxerūt, qui bonos omnes cœco furore suo grauiter offensos abalienauerunt. Nemo certior patrię hostis, quàm is qui intra ipsa eius potissimum viscera bellum ciet: quo proculdubio debilitari, imò frāgi celeriter Reipub. vires, breuiq; concidere necesse est. Nam illud quidem alterum cōiunctis, cohærentibusq; sui corporis membris ac viribus, propulsa ri fortasse poterat: Hoc vero inter ipsa membra conflatum, quī possit ab intereunte per ipsius delacerationē corpore consopiri? Illius sperari finis tolerabili quadam compositione & Regia benignitate poterat: At eius, quod propter religionem sit implacabili partium odio & irreconciliabili discordia susceptum, quando sperari finis possit? Deniq; si iuuāduus erat hostis, vt sepè loquūtur, extern⁹, quānā id ratiōe cert⁹ fieri

fieri poterat, quàm si collectæ prius in vnum patriæ vires intestino dissidio difsiparentur? Quos olim populos cõcordia insuperabiles potentissimis principibus reddiderat, eosdem postea conculcandos atque obterēdos discordia propinavit. Facilius diuisa seorsimque sumpta tela franguntur, quàm communi vinculo vnum in fasciculum colligata. Dicant igitur isti quo iure, quæve ratione tam boni Patriotæ censendi sint, qui tantum nouorum malorum in Rempub. inuexerint. Parùmne cladis prius bellum, quod ipsi quoque accersierunt, attulerat humanis rebus, direptione facultatum, ruinis ædificiorum, strage corporum, infectione & populationibus regionum? Non sat erat ad patriam delassandam virium cõmuni (vt ipsi quidem arbitrantur) hosti, nisi hac altera diuisione, nouique belli noua occupatione tantum illis roboris accederet? Sint igitur isti amâtes patriæ, si hanc amare & eius quærere commoda censendi sunt, qui magis perturbant, qui intemperanti zelo suo in noua pericula, nouasque calamita-

tates conijciunt; qui pessimo denique non seruati tā celebris pacti, adeoq; solennium conuentorum exemplo, ipse nullam faciunt reliquā, posse per corū promissa atq; sacramēta pacem rebus dari. Semper enim reperietur aliquid, propter quod priores ipsi promissis nō stetit dicamur. Inuenietur quidpiam ad rem non pertinens, quo sedulis rumoribus diffuso vel imperite plebeculæ satisfiat. Quale fuit (neq; enim hoc mandare literis erubescunt) quod Austriacus prior ipse pacta Gandauensia violārit. Quod etsi fecisset, quid id que so istis ad iustam non seruādi pacti causam seruabat? Nūquid cum Austriaco pax inita fuerat, vt illo promissa soluen- te, pars altera libera redderetur? nōne luce meridiana clarius est, non inter illum & patriam, sed inter eiusdē Patrię prouincias fœdus hoc pacis esse constitutum, quod ille postea partibus id communiter exigentibus amplexus est? Sed, sicuti dixi, nunquam deerit istius farine hominib⁹, quod veꝛ manifestæ perfidię suę prætendant. Sēper incidet noui quippiā, quod tēpus, quod

res eorum, utilitatesq; propriæ, contra p̄cta & promissa moncant esse faciendum: rectius vt istos Propriotas (liceat enim mihi nunc istiusmodi nomina fingere atque vsurpare pro Latinis) quam Patriotas appellaturi esse videamur. Namque proprium quoddam negotium agentes impietatis suæ, nominibus tantum vtuntur publicæ tranquillitatis pacisq; communis. His se tanquam ouium velleribus obuoluunt, multamq; beneuolentiam ore subdolo mentiuntur, cum intrinsecus sint lupi rapaces. Huc per eos proculdubio diabolus vnicè ac vigilanter enititur, suum vt regnum, hoc est infidelitatis & erroris, amplificet: At quoniã si hoc à principio molitus fuisset apertius, turbas continuo passus esset contradicentiũ & obluçtãtium Catholico rũ, causę suę, causam publicę & politicę trãquillitatis adiũxit: adeoq; duas hasce causas calidè pmiscuit atq; implicauit, vtq; eius propriã reuera pmoueret, is tamen cõmuni patrię causæ studere ac patrocinari videretur. Qua quidẽ arte sua etiã viros bonos, sed min⁹ aduersus talem

talem hostem circumspectos, hos (in-
 quam) specie recti circumuentos, sibi
 quoque seruire coëgit, neque se illi ni-
 si pene serò retraxere, cum videlicet ea,
 quæ tanquam publicæ tranquillitatis
 & libertatis gratia geri videbatur, ma-
 nifestè iam traherentur ad illius causæ,
 quam diaboli propriam diximus, pro-
 motionem atque triumphum: Verbi
 gratia; Institutiones præfectorum, in-
 uersiones magistratuum, immisiones
 præsidiorum in ciuitates atq; prouin-
 cias, nonne contra communis liberta-
 tis hostem simpliciter fieri credidisses?
 Non enim aliud inculcabatur frequen-
 tius quàm sic esse patriæ libertatem in-
 tuto collocandam. Re autem vera sub-
 limiore consilio ad id comparabantur
 hæc à principe tenebrarum, vt mini-
 stris suis etiam Catholicorum Eccle-
 sias patefaceret; qui publicis concioni-
 bus atque exercitiis prophani cultus,
 & sanos quos possent corrumpere,
 & insanos amplius vehementiusq; de-
 mentarent. Quid enim? nonne hi fru-
 ctus pestiferi in beneconstitutis antea
 ciuitatibus, speciosam illam prouidē-
 tiam

tiam consequuti sunt, qua pro publica libertate vigilari præcipuè videbatur? nōne mox, vt sua patriæ libertas remaneret, Christi templa, virgines, ministri suam libertatem amiserunt? Itaq; celeriter apparuit eos, qui tantopere Patriotarum nomine & æqui honestiq; titula gloriabantur, sacrilegos esse violētissimos, nephandissimos virginum constupratores, furiosissimos persecutores sacerdotum, & alienarum opum iniustissimos inuasores. Licuerit vt in eis deprehendere inuersam illam Sileni faciem, foris magnificam & quantiuis pretij, intus verò ollā furoris, odij, crudelitatis, ambitionis, auaritię, gulę, scelerateq; libidinis igne succēsam. At his (inquis) nihil est interim securius, nihil expeditius cōtra Hispaniensem tyrannidem. At quid si (inquam) Hispanica tyrannis nulla sit, sed illi tales Patriotæ per singulas ciuitates in optimos quosque tyrannidem exercent? Quid si desunt oppressores Hispani, sed non desunt Angli, Scotti, Germani, Galli, & nostrarum prouinciarum purgamenta? Mutata quidem tyrann-

tyrannis erit, sed tyrannis profectò nō
 aberit. Quæ mutatio multos iam è vul
 go homines, præsertim rusticanos, vs
 que ad eò parum delectauit, vt satius
 fuisse dicant Regia manu, quàm ab isti
 usmodi larrunculis nihilominus ex
 ternis & barbaris spoliari. Viderunt
 hoc quoque non pauci, tyrannidem
 hanc Pseudopatriotarum duplici nomi
 ne intolerabilè esse. Vno, quia corpora
 premat, marsupium exhauriat, rem
 corrumpat, & quid dico corrumpat?
 imo euertat penitus ac pessundet, do
 mesticam vitam esse denique acer
 bam cogat. Altero, quia iugilet etiam
 animas iniquissimis passim iuramen
 tis, ad eum excogitatis finem, vt eius
 dem omnes operis atque instituti, hoc
 est, rebellionis ac schismatis participes
 tenerentur. Hoc quippe vehementer
 studio habet, vt omnes, quoad possint,
 sui similes efficiant, quo pariter omni
 bus duorum grauissimorum criminũ
 cœno conspurcatis, vnà cum Rege re
 dcundi in gratiam desperatio stimulos
 addat ad obstinatè resistendum ac rio
 res. Non enim de pace, sed de bello

cogitant: neque de venia, sed de continuandis iniuriis fatagunt: neque postremo id agunt, vt se diuinitus constabilitæ potestati submittant aliquando, sed vt eam sibi parent Reipub. formam, in qua amoto regio motu, eam quam semper & in votis & in ore habent, viuendi libertate securè perfruatur. Vnde profectò clarè perspicitur, quàm benè de Repub. mereantur lacuati isti Patritiæ, qui obfirmatis animis belli cogitationibus insistentes, si quid succi reliquū in exhausta patria, si quid viriū ac neruorum in debilitata & fracta, si quid boni coloris in miserabiliter deformata supersit, id ad extremum vsque consumere & exterminare decreuerint. Ac tolerabile quidē fore, si longiore, quàm par sit, bello, tantisq; patriæ impendiis, inuasor quispian alienorum finium, aut fidei hostis arceretur. At modo contra proprium ac naturalem Regem, contraque Deum ipsum, vt eius regnum auferatur à nobis, miserandæ patriæ opes & tela torquentur: & quasi bene esse regno sine obedientia possit, crecta semel

mel ceruix per superbiam, in funesta rebellione persistit. Et vbi ergo expressum illud Dei verbum literis Apostolicis comprehensum relinquitur: Omnis anima potestatibus sublemioribus subdita sit? Sed scio, quid hic in promptu habere soleant. De tyrannis (inquiunt) illud Dei verbum non intelligitur, neque illi sunt, quos potestatum sublimiorum nomine diuina scriptura complexa est. Atqui non mediocrem tyrannidem, præsertim in Christianos exercebant principes ij, qui orbis terrarum gubernacula susceperant. Quis enim Neronis aut Domitiani crudelitatem tot scriptorum literis celebratam ignoret? Et Christianis tamen beatus Apostolus loquitur, Christianos adhortatur, imo Christianis præcipit fluentem ex ordine constituto diuinitus obedientiam. Hac nihil propemodum commēdat vigilantius, nihil inculcat frequentius, quo non solum bonis ac modestis, verum etiam improbis ac crudelibus præfectis illa deferatur. Neque verò nesciebant illi, quod isti tam attentè notarunt: Magis

B 3 opor-

oportere Deo obedire quàm hominibus. erat. n. ubi hoc præclare exequerentur, quando quæuis potius tormenta sibi perpetienda putabant, quàm in impietatem cõsentiendum. In reliquis verò legem de obediẽtia diuinitus promulgatam promptè sequebantur. Non excutere nitebantur graues sibi ac molestas superiorum potestates, tametsi ita numero valerent, sicuti ex Tertulliano & Eusebio constat, ut id haud agrè aliquando posse viderentur: sed Dei dispositione contenti, à quo dari sciebant imperatores & reges, obedientiam patientiæ virtute roborabant. At nostri obedientissimi Patriotæ, cuius regis oderunt in religione pietatem, eius nituntur demoliri atq; deicere potestatem. Metuunt (credo) tanquam prouidi propter infirmitatem, ne qua detur occasio martyrij, si is ad iura redeat suæ potestatis qui eorum professioni sit infestus. Sed omitto modo quid timeant. Hoc tantum considerent velim: Si regem nolunt ipsi habere nisi hæreticum, aut certè hæreticis quacunque poposcerint annuentem, nihil esse mirandum,

dum, si rex Catholicus subditos habere nolit nisi Catholicos. Quod si variis in prouinciis schismatici principes hoc sibi concedi volunt, ut eadem religionem utantur omnes subditi, qua ipsi utuntur, eundemque habeant in religione ducem, quem suspiciant Reipub. moderatorem, quanto magis id Catholico principi concedendum est, qui religionem à subiectis populis non requirit, nisi quam ex longa iam predecessorum regum serie, quasi hæreditario iure & sibi relictam accepit, & suis in prouinciis per tot sæcula huc usque obseruatam inuenit? Tam deinde videndum est, meliusne consultum patriæ foret, si ea potius, quam amant, quam si nostra, quam vehementer oderunt, Religio locis passim omnibus obtineret. Ac principio notanda nobis est sententia sapientis non ignota, neque incelebris illa: Iustitia eleuat gentem, miseros autem facit populos peccatum. Si enim eleuat atque euehit gentem iustitia, ergo ea religio patriæ cōmodis aptissima est, per quam maximè iustitia efflorescit ac regnat.

Sin miseros facit populos peccatum, maximeque de statu deiicit, cui dubium esse potest, quin ea sub specie religionis introducta professio maxime Reipub. nocitura sit, quæ plurimum inuehat peccatorum? Quid autem non inuehat scelerum ea possessio, quæ nullum incutit metum delinquenti? Etenim mortales plerique omnes, si permissi libertati suæ fuerint, passim in scelera mira pronitate rapiuntur. Neque verò ad eos reuocandos promissa fuerint satis, suppliciorum seueritatisque metus accedat necesse est, quo effrænata illa peccandi libido cohiberi possit. Nam boni quidam (vt illo carmine tritum est) oderunt peccare virtutis amore, sed mali oderunt peccare formidine pœnæ. Quid igitur in Reipub. noua ista professio libertatis, nisi vt peccatis tanquam rapido cursu inundantibus, ipsa funditus intereat? Cuiusmodi enim procreat filios nisi filios Belial, id est, absq; iugo, per quos abundat propinquante fine seculorum iniquitas, & refrigerescit, sensimque extinguitur charitas multorum? Horum quoniam in-

gen-

gentem esse hac tempestate numerum non nesciunt boni Patriotæ, Romanam religionem plausibiliter accusare se non dubitant, cum per eam reuocari dicunt exilia, reaccendi rogos, patibula restitui, atque ab inferis (vt aiunt) veteres illas omnes poenarum formas excitari. Atqui si sapiunt, hinc potius collaudanda religio est, si eius beneficio hæc aduersus Reipub. corruptores reuocantur. Sic enim illa colitur iustitia, quæ eleuat gentes: sic exterminatur peccatum, quod cum impunitum iustitiæ neglectu relinquitur, miseranda consequitur etiam florentissimorum deiectionio populorum. Inde enim, si verum fateri volumus, nostræ quoque manat deiectionis origo. Paruæ quædam scintillæ, quæ initio, si vigilatum esset, opprimi potuerant, hoc nobis tantum incendium patriæ procrearunt, quantum per annos iam cōplures magno Catholici principis studio extinguere non potuit. Ac fit hoc fortassis ira Dei iustum supplicium de prætermissa iustitia reposcente, vt quia qui præerāt rebus, cum possent, nollent, iam cum

& maximè velint, non possunt. Semper enim eos admonuit vera religio officij huius sui, vt intelligerent iustitiæ se ministros esse, neque sine causa gladium circumgestare, sed vindices in irâ esse aduersus eos, qui nequiter agunt. Idcirco (sicuti eodem in loco scriptum est) principes timori sunt non his, qui patratores sunt boni operis, sed his, qui authores sunt mali. Timor hic, custos est publicæ tranquillitatis & pacis. Sine hoc timore nulla vnquam diu R. e. s. pub. stetit. Per hunc timorem tuta degere potest innocentia, quæ, illo sublato, nec mœnium quorumcunque præsidio defenditur. At esset tolerabile, si hoc regio sublato metu diuinum saltem inculcarent, hominumque pectoribus suarum frequentia cõcionum incuterent. Timore enim Domini plenius multo efficaciusque peccatum excludit, quàm principis metus. Nam qui Dominum timet, is non modò sibi ab opere nephario temperat in hominum oculis, verùm etiã ab effectu & cogitatione in abditissimis cordis recessibus, vt remotis arbitris

tris solum habet Deum inspectatorē. Sed nunc hunc saltem commendant diuinæ seueritatis metum? minimè gētium. Seruile namque hoc nimum a iunt esse, negantque hoc timore abstinere à peccato. Efferunt igitur perpetuo, quibus possunt eloquentiæ suæ neruis, cœlestis patris misericordiam: hanc intueri, præterita eiusdem iustitia: de hac omnia sibi polliceri, nō obstante iudiciorum eius metu, iubent. Denique minas Dei suis cupiditatibus postponentes, deq; eius bonitate blandientes sibi ad impunitatem, hoc vsurpant familiariter, quod tamen dici Sapiens vetat: Misericordia Domini magna est, peccatorum nostrorum non recordabitur. Ex eiusdem misericordiæ infinita magnitudine nasci volunt, vt si quisquam exciderit à gratia Dei, facillimus minimeque laboriosus ad eandem ei reditus pateat, sine contritione, sine satisfactionibus, citra exomologesim delictorum. Quid? quod nec precibus vllus hic ab iis relinquitur locus? Non enim remissionem sperari dandam, vt ex spe oriri depre-

Ecclesiast.
cap. 5.

ORATIO CONTRA

deprecatio possit, sed credi iam per Christum datam, ne oratio, qua Deo pro venia supplicetur, deinceps vlla sit, asserunt oportere: In tanta, tamque blanda misericordiae facilitate, seu potius in tam impia praesumptione de misericordia Dei, quis non peccet proclivius? quis non frequentius multo quam si quid metueret, inquinetur? quis lapsus magnopere refugiat, qui lapsus nihil acerbum timeat, nihil metuat triste? Quis huius talis doctrinae concinnatores non protinus Reipub. Christianae corruptores esse deprehendat? Sed est & aliud tamen in eorum doctrina non paulo vehementius ad spargendum peccati contagium. Negant vllum esse liberum arbitrium in hominum natura, Deumque asserunt tam peccati in nobis quam boni operis authorem existere. Dic mihi, o bone Patriota, si hanc magis doctrinam homines sequerentur, quam interdum vincerentur naturae bonitate, quibus legibus, quibus iudiciis contineretur Respub. quae sine libero arbitrio supervacanea esse noscuntur? quae foret virtutis
 laus,

laus, quæ accusatio vituperatioque vi-
 tiorum? quis aut priusquam delique-
 rit, lapsum cauere studebit, fatalem
 quandam ex ordinatione Dei necessi-
 tatem cogitans: aut posteaquam deli-
 querit, se peccasse dolebit, etiã in pec-
 cato suo diuinum opus agnoscens?
 Neq; verò humana modò iudicia, ve-
 rùm etiam diuina sustulisti. Etenim
 haud satis apparet quemadmodum sit
 Deus iudicaturus hunc mundum, vt
 bonis pro virtute præmia, malis pro
 peccato supplicia reddat: cùm ratione
 careat, vt quisque aut pro eo, quod nõ
 ipse fecerit, coronetur: aut pro eo,
 quod in ipso fecerit Deus, diuina nihi-
 lominus sententia torqueatur. Tam
 necessarium esse liberum arbitriũ Rei-
 pub. Cicero vidit, prouidentissimus e-
 ius administrator, vt cum non satis cõ-
 gruere cum Dei prouidentia ac præ-
 scientia liberum hominis crederet ar-
 bitrium, Deum negare maluerit præ-
 scium esse futurorum, quàm naturam
 ratione præditam præstantissima hac
 arbitrij libertate spoliare. At isti minus
 ad moderandam semper Rempubl.
 quàm

quàm ad eandem perturbandam atq; euertendam intenti, seruata Dei præscientia rerum, liberum esse hominibus arbitrium negare maluerunt: cum vtrumque recta fides asserat, atque alterum cū altero aptissimè pulcherrimeque videat cohærere. Ad eandem scilicet stabilien-dæ Reipub. curam pertinet quod de obedientia statuunt, nullam reuera deberi principibus vinculo cōscientias obligante: vt deleatur illud Apostoli verbum: Non tantum propter iram, id est, vindictam, sed etiam propter conscientiam, ne Deus offendatur. Itaque si minæ, si terrores, si flagra cessent, obedientia nulla erit, ad quam cōscientiæ motus nullus impellit. Et bene se habere diu Respub. potest, vbi obedientia nulla nisi extorta est? nulla nisi fucata & fallax est? nulla nisi quæ defessa tandem metu (nullum quippe violentum perpetuum est) iugum excutit omne superioris ac legitime potestatis? Rursum quantum ad ornandum probatis moribus Rempu. cōducibilis est recordatio æmulatioq; maiorum, tantum exitiosa est ingrata

corun-

eorundem obliuio, tantumq; confert
 ad omnium colluuię vitiorum. Quid
 autem facris picturis abolendis imagi-
 nibusq; tollēdis aliud per hos molitur
 diabolus, quàm obliuionem hęc tam
 noxiam veteris Ecclesię virtutum ma-
 iorumq; nostrorum? Hinc facilius quā
 cuiusquam sanctorum iconas, pictu-
 ram ferunt talem, qualis illa erat, vbi
 primum Aeneas ausus est sperare salu-
 tem, & afflictis melius confidere rebus,
 depictas scilicet animaduertens Iliacas Lib. 12
 ex ordine pugnans, bellaque iam fama Aeneid.
 totum vulgata per orbem; aut certè ta-
 bellam illam, in qua inerat depictum,
 quemadmodum Iuppiter in gremium
 descendit mulieris per impluuium im-
 bris aurei. Ex quo deinde citius ad im-
 puras libidines cum simulato illo Eu-
 nucho, quàm Magdalena lachrymāte in Eunuch.
 ad similem pœnitentiã prouocarētur.
 At quis possit (inquiunt) idolo cōspe-
 cto, ad vllum virtutis officium prouo-
 cari? Hoc ergo illud est propter quod
 Gandauenfium in templa bacchatio, etiā
 pietas videri gestit, quod idola (quem-
 admodum iste ait) duntaxat nostra
 sustu-

sustulerunt. Quanquam & pueri norunt iis nullam inesse diuinitatem, neque aliter prætereuntes, aut genu flectunt, aut caput aperiunt, quàm audidito nomine Iesu, in quo omne genu flectitur cœlestiū, terrestrium, & inferiorum. Signa quippe didicerunt esse hæc omnia, sed illa ad oculos pertinentia, hoc ad aures. Quae de re, vt dicatur prolixius, non huius est instituti. Sed profectò si ex his nostris spectabilibus signis nullam spiritualem vtilitatem capere potuerunt, crumenalem non neglexerunt, in materiã magis, quàm in significationem intenti. Videbant vnã mecum Parisiis hanc Gandauen- sium sacrilegã negotiationem optimi quidam ciues nō sine dolore summo, veteraque nouorum occasione, Gandauen- sium merita memoria repe- tere: pro quibus quid dignissimi essent perpeti, liberius in sua ciuitate, quàm si Gandavi fuissent, loquebantur. Cæ- tera breuiter percurramus, quibus no- ua religio ad Christianorum morum integritatem (nam Christianam non gentilem Rempub. volumus) mirabi- liter

liter scilicet consulit. Sectatores eius homines carni dediti, mancipia voluptatum, & in hac ipsa tamē turpissima seruitute sua, mirè sibi de sapientia blādientes, irrident veteris hominis castigationem, quæ per ieiunia, orationes, vigiliasque suscipitur. Negant illa valere ad abolitionem peccati, negant ijs deniq; quenquam effici meliorem atque iustiorē. Nunquid non meliore in statu foret Christiana Respub. si magis hæc studia pietatis ac sobrietatis quàm si crapula, ebrietasque vigerent? An non obscurum est nos, in hoc præsertim Belgio, illis vitijs in hæc malorum esse deductos, quando non hominum modo vulgus ea pene pro nihilo putabat, verum etiam non infimæ quidam sortis nobiles, tametsi plurima possiderent, plus tamen multo quàm haberent, illis ipsis vitijs indulgendo consumerent? Quæ enim hinc agitata consilia sunt, quæ rerum molimina cōsequuta, prudentiores meminerunt. Iam mirandum non est si non admodum studiosè ipsi datam hominibus seruent fidem, cum eam quæ Deo data

C

fit

sit publica etiam solemnique; professione,
 ne, doceant non esse seruandam. Ad
 hunc igitur modum & arctioris disci-
 plinae neruos incidit noua religio, & fa-
 crilegis fornicationibus sub specie ma-
 trimoniorum electis, Rempub. passim
 labefactat. Neque ego haec incontinen-
 tia vitia nego sub nostrae quoque profes-
 sione religionis existere: verum non ma-
 gis ad eius accusationem redundare ce-
 ssenda sunt, quam ad accusationem de-
 calogi adulteria, caedes, furta perti-
 nent: quae tametsi grauius culpis & cre-
 bro perpetrantur, lex tamen ipsa quae
 prohibet, sancta est, & mandatum san-
 ctum, & iustum, & bonum, quae admo-
 dum ait B. Apostolus. Aliud profecto
 est, non obstante doctrinae sanae cohor-
 tatione, propter hominum fragilitatem aut
 nequitiam vitiosos mores existere: ali-
 ud, eosdem mores ex ipsa doctrinae praua
 radice pullulare. Doctrina Catholica
 & Romana tanquam rete est, quo capi-
 untur & boni pisces & mali. Adducun-
 tur enim concludunturque; eius predica-
 tione & ij qui parent praecipis ab ea le-
 gibus, vitamque agunt suae professioni
 re-

respondentem; & ij, quorum sæpe (ut ille ait) cum vita mirabiliter pugnat oratio. At hæreticorum doctrinæ propriæ non nisi malos capere possunt pices: propterea quod cum prauæ fallæque sint, non possint earum accuratissimi obseruatores non esse mali. Quin tanto euadunt etiam deteriores, quanto plus ardoris & contentionis adhibent ad noxij dogmatis cultum & propagationem. Ac sicuti cum præter viam rectam currus agitur, tanto plus aberrabit, quanto celeritate maiore rapietur: ita hi qui falsum & commentitium in religione dogma complectuntur, maiore vi, studioque promptiore magis præcipites ruunt. Non operæpretium esse puto cætera omnia nouæ religionis placita persequi, quibus Rei publ. Christianæ malè consulitur. Quæ si non doceant delinquere, certè languorem afferunt operibus bonis studiisque virtutum. velut illa: In singulis operibus bonis peccare iustum etiam mortaliter. Dei mandata factu impossibilia esse. Mercedē bonis operibus nullam deberi. Certum salutis præsidium

in vna speciali fide consistere, & alia eiusmodi, quę commemorare longum esset. Cum igitur per singulos suę professionis articulos, nocentissimi esse Reipub. demonstrantur nouę religionis sectatores, quid causę est, cur ad eodē præ hac videatur Romana Religio acerba & grauis, cuius imbuta præceptis Respu. Christiana, in omni semper virtutum genere floruerit? Primum, quia exosa virtus est hoc seculo nequã & libertas carnis inimica virtuti, nimium optabilis, nimiumque iucunda; eo fit, vt quę huic Religio docendo contradicit, quę hanc iudicando condemnat, quę disputando traducit, quę præcipiendo ac prohibendo refrænât, quę vbiq; obstrepat, modisq; omnibus sese opponit, grata esse non possit. Deinde nescio quid prætexunt quod sit in ea plusquam tyrannicum. Certè quod Turcicam tyrannidem lōge exuperet, Quidnam ergo illud? Quod Turca quidem corpora modò sua tyrannide premat: Romana verò Religio etiam animas. O Patriotatum animæ nimium fractę luxu atque dissolutę: Scilicet Ec-
cle-

clefistica instituta, quæ longa contra-
 riæ defuetudinis mole pressi grauia sibi
 esse sentiunt atque iniucunda, ad tyran-
 nidem propterea pertinebunt anima-
 rum. Quæ tot igitur hominum piorū
 myriades & lætæ atque alacres, quia re-
 uera suauia sunt, & magno cum ani-
 marum suarum fructu, quoniam salu-
 tifera sunt, hæctenus diligenter obser-
 uarunt, ea quidam voluptatum magis
 amatores quàm Dei, quod insipida sic
 affectis & molesta videantur, plena ty-
 rannidis esse tam impudenter pronun-
 ciare minimè verebuntur? Cur non &
 Deum ipsum tyrannicæ crudelitatis ac-
 cusant, qui propter adumbrandas præ-
 cipuè res aliquando vêturas, tam mul-
 tis, tam varijs, adeoque grauibus præ-
 ceptis Iudæorū animas onerauit? Qua
 non ætate Christi Ecclesia istiusmodi
 tyrannidem exercuit, si tyrannis est,
 ieiuniotum, exomologesis & continē-
 tiæ disciplina? Si quod sub molesta sunt
 carni, idcirco tyrannide premunt, ne-
 que lex ipsa decalogi, neque præcepta
 Christi hæc tyrannide carent. Quid dif-
 ficilius quàm diligere suum inimicū,

& ei cum malefecerit, non solum bene dicere verum etiam benefacere? Quid molestius carni quam abnegare semet ipsum, totumque se alterius committere voluntati? Quid grauius quam edisse patrem & matrem, quando à Christi vel leuiter trahunt instituto? Si in exequendis Christi præceptis nulla difficultate, nulla tentatoris impugnatione laboraretur, cur esset scriptum: regnum cælorum vim pati, & violentos rapere illud? Et scriptum est interim, mandata eius grauia non esse: vt intelligeretur ea proculdubio per seipsa, & suapte natura non esse grauia, ac si quid in ijs implendis molestia suboritur, id non ex natura præceptorum, sed ex innata cupiditate aut praua consuetudine proficisci. Id quod de Ecclesiasticis quoque præceptis iure dixerimus, que reuera Christi mandata sunt: quoniam non admodum interest, per seipsum ille, an per suam Ecclesiam quicquam præcipiat. Quo fiebat vt dicere non dubitaret Gentium Apostolus, sua præcepta, Dei esse mandata, quod videlicet diuina
autho.

authoritate tanquam eius minister atque vicarius præciperet. Ecclesię igitur instituta graua non sunt per sese quidem, sed non amanti profecto sunt graua. Quid ergo illi videantur, qui ferali eorum odio iam laboret? videlicet hinc oritur illa tam grauis accusatio, vt tyrannidem dicantur acerbissimam iniicere in hominum animas. Sic tyrannidem filio videtur exercere pater, quando ea quę vehementer ille detestatur, præcipit. Unde cum Pamphilo dixisset Pater: Vxor tibi ducenda est hodie, para, abi domum; quod magis vago & fornicario concubitu delectabatur, coniugijque vincula vehementer oderat: Id visus est (inquit) mihi dicere: Abi cito & suspende te. Nescio an tale isti quiddam audire sibi videantur, cum illis Ecclesia mater dicit: Hodie vel hoc tempore peccata vestra sacerdotibus Dei confiteamini, volo. Certè quanto magis ab eo abhorrent, tanto grauior tyrannis existimatur Ecclesię, quę id & iudicãdo fieri oportere decernit, & præcipiendo requirit. Atqui perutile

Apud Terentium in Andria.
Act. 1. Sc. 5.

est hoc confessionis institutum, plurimumque reuocat à peccando? Sed hoc Libertinorum genus, non quid utile fit spectat, verum potius quid auditu iucundum, factuque facile atque suaue. Quæ cum & quærunt ipsi, & suis auditoribus illecebrosa sermocinandi blandiloquentia parant, veriorem exercent tyrannidem in animas infelices, quas dilectionis specie miserabiliter trucidant: sicut simia (nam & hereticos simijs interdum B. Cyprianus comparauit) quæ natos suos confringendo, præ amore necat. Non eos præceptis quidem onerant, sed diuinis etiam legibus absolutos, planeque exleges, nullo iam retinente salutis vinculo, ad tartarea tormenta dimittunt. Non eorum conscientias vllis bonis legibus obstringunt, sed laxando faciunt, vt iam nec consciëntia mali viuere nequiter erubescant. Quid autem in eos quos nondum omnino fecere suos? nullamne tyrannidem exercent? Omitto, quod plusquam Turcica barbarie sæuiant in corpora, animas profecto non desinant aut veritatis insectatio-

tione torquere, aut terendo vel circū-
 ueniēdo grauiter fauciare. Sed hic præ-
 tereo quæ de istorū dici tyrannide pos-
 sunt. Disertiores enim hic esse possum⁹
 in eos quàm illi in nos, ipsa refulgentis
 veritatis euidētia mirabiliter suffragā-
 te. Nunc breuiter ac pro instituto com-
 monstrandū est quod postremo fuerat lo-
 co reseruatū, Romanam ecclesiam
 non modo non sic despiciendam esse,
 vt vbi de patria libertate agitur, non
 admodum curandum sit, quomodo
 se eius amplitudo, dignitas, libertasq;
 habeat, quod isti iam aperte profiten-
 tur: verum hanc vnā Ecclesiam esse,
 cuius in omni tractatu atque negotio,
 siue publico, siue priuato, summa sem-
 per habenda ratio sit, ne qua in parte
 authoritas eius maiestasque lædatur.
 Ac principio quidem animaduerten-
 dum est, istos impostores Propriotas
 sic initio simplicioribus illufisse, vt di-
 cerent, atque in id cum cæteris cōmu-
 nem consensum faterentur, cauēdum
 imprimis esse, ne quid Ecclesia Dei san-
 cta caperet detrimēti: Cumq. hic adde-
 rent quidam Ecclesiam se Catholicam

& Apostolicam intelligere, tametsi Catholicum nomen non facile soleat hæreticus interrogatus vbi ad Catholicam conueniatur, suis conuenticulis ascribere, ob nouitatē, credo, sui, paucitatemq; rubore suffusus, tamen hoc ipsum se quoq; quoniā haberi Catholici diciq; volunt, intelligere professi sunt. Catholicum enim nomen à veterum vsu propriaq; significatione detorquentes, nescio quid integritatis fidei significare contendunt, cum ex eo primū dicta sit Ecclesia Catholica, quod prædicatione Apostolorum, & virorum Apostolicorum cœperit per totum, hoc est, per omnes se mundi partes & regiones porrigere, incipiens ab Hierosolymis, sicuti scriptum erat: De Sion exhibit lex, & verbum Domini de Hierusalem; sensimq; se per omnia orbis loca diffundens, vt esset Deus, iuxta Prophetæ vaticinium, omnis terre Deus. Cum autem à circumspectioribus tertium additum est nomen, vt Ecclesiam Catholicam Romanam inuolatam seruari dicerent oportere (Catholicam enim Romanam dicimus nunc vt iam

vt iam olim Christiani Catholici, coep-
 tum est dici) non quod vlla sit Ecclesia
 Catholica quæ non sit Romana, hoc
 est adhærens Petri successori ad hoc vs-
 que tempus Romæ residenti, sicuti nec
 vlli reuera Christiani fuerunt, qui non
 essent ijdē Catholici, sed quū schisma
 & hæresis hac tēpestare, alterum quidē
 sibi assumat, alterum verò refugiat, v-
 num alteri coniungimus, vt verā Chri-
 sti Ecclesiam designemus. Hoc igitur
 addito nomine, hic primum se deserto-
 res ei⁹ esse, hoc est schismaticos, satis in
 genuè professi sunt, deinde operam se
 nihilominus duros promiserunt, vt il-
 lic libera atq; illibata permaneret, vbi
 sola publicis exercitijs obtineret prin-
 cipatum. Hic igitur fidei synceritatiscq;
 fucus, Catholicos atq; schismaticos ho-
 mines in vnam societatem ad debellā-
 dum ciuicæ, (vt aiunt) libertatis hostē,
 coadunauit. Sed quoniam reuera ni-
 hil aliud quàm fucus erat, qui celeri-
 ter fumo calidiore solutus ac dissipat-
 us euanescit, mox natiui coloris, hoc
 est, latentis in animo perfidiæ & prauitatis

tatis

tatis deformitas apparuit. Continuo post, diffimulationis arte relicta, non in angulo quopiam obscuroue loco, sed in celeberrima, amplissimaq; Gandauenfium ciuitate, coepit Ecclesia Romana vim pati. Ac ne populari furore seditioforum hominũ res magis acta putaretur, quàm industria atque consilio, editis etiam libellis factio rota collaudatur atque defenditur: & ad eum quidem modum, vt non sine stomacho absurdum esse declaretur, tantum semper huic Romanæ Ecclesiæ concedere, quæ non sponsa Christi sit, sed meretrix, quæ denique bestix quorundam nomine in Apocalypfi B. Ioannis Apostoli designetur. At nos eam ipsam quam sic despiciunt atq; execrantur, & conspuunt, tanti facimus, vt solam veram Christi Ecclesiam esse minime dubitemus. Ideoque nihil esse mirandum, si dignitatis eius, si libertatis & amplitudinis summam semper habendam esse rationem arbitremur: si pro eius honore atque authoritate, tantum zeli, tantumque virtutis suscipiatur à Catholicis Principibus, vt illam suis armis

mis, omniq̄ue conatu defendant. Re-
 pugnandum enim omnino est pro de-
 fensione domus Dei. Decertandum est
 omni ope ac viribus pro ea matre quæ
 nos in Christo genuit, fouit, educauit.
 Quæcunq; fluctuum vis insurgat, quæ-
 cunque tandem tempestas oriatur, re-
 tinenda est hæc tanquam arca Noë, ex-
 tra quam repertus quisquis est, insanis
 seculi huius vndis obruitur. Quid mi-
 rum, si eam tantopere colimus, per
 quam solam & nos, & ij ipsi qui ab ea
 recesserunt, vnum Deum, vnumq̄ue
 Mediatorem Dei & hominum Iesum
 Christum didicerunt? Dicant, quenam
 alia Ecclesia quã Romana Gallicanas
 Belgijq̄ue prouincias Christianas effe-
 cerit? Ostendant posteaquam effectæ
 Christianæ sunt, per mille & amplius
 annos cuius alterius authoritas & do-
 ctrina, & institutio in eisdem prouin-
 cijs viguerit, quàm Ecclesiæ Romanæ?
 Si Ecclesia Christi, iuxta scripturas
 propheticas & Apostolicas, debet es-
 se visibilis, & ex quo fundata est super
 petram perpetua atque insuperabilis:
 demonstrant, si possunt, quanam alia
 quàm

quàm Romana formam semper aspe-
ctabilē præbuerit in orbe Christiano?
quænam alia tot ab hæresibus atque
schismatibus oppugnata, inuicta nihi-
lominus ad hanc vsque ætatem persti-
terit? Nam quod Ecclesiam inuisibilē
faciunt, quæ neq; audiri, neq; adiri pos-
sit, vt neq; propheticę illæ cohortanti-
um voces locum habeant: Venite ascē-
damus ad montem Domini, & ad do-
mum Dei Iacob. neque illud Euange-
lij queat obseruari: Si peccauerit in te
frater tuus, dic Ecclesiæ: si Ecclesiam
non audierit, sit tibi sicut Ethnicus
& publicanus. Hoc (inquam) commen-
tum hæreticorum ad eum excogita-
tum finem, vt in quæstione de Eccle-
sia, pressi facilius effugerent, tanquam
absurdum hoc loco præterimus. Quo-
niam igitur hoc commentum meritò
omnes qui bona mente præditi sunt,
respuunt, atque Ecclesiam Christi con-
spicuum, illustrem, inuictam, atque in-
superabilem iure habere volunt. tan-
tum abest vt absurde nos facere videri
debeamus, cum Ecclesiam Romanam
tam magnificè prædicamus, vt cæteri
qui

qui huic audeant sua conuētacula præponere, non secus faciant, quàm si aut hominis picturam vero homini, aut vmbra corpori, aut arbori effractū ex ea ramum censeant anteponēdum esse. Species enim ac forma quædam Ecclesiæ in illis adumbrata cernitur: Nam imitari student hæretici, cauent- que ne omnino à similitudine disces- sisse videantur, sed mera est inanitas, ac celeriter aut oritur, aut euanescit, cum interim Ecclesia Romana tanquam corpus & præexistat semper, & stabilis solidaque permaneat. Sic in hæretico- rum ac schismaticorum cœtibus nihil aliud quàm effracti ex arbore Roma- næ Ecclesiæ rami cernuntur. Quan- dam enim arboris quidem huius simi- litudinem præ se ferunt, quod & ipsi suorum ramusculorum diffusionem pa- tuli, & consimilium ornatu frondium frugiferi appareant: sed nulla deor- sum radice figuntur, ideoque succi vita- lis expertes, exarescunt protinus & nu- dantur, speciemque ipsam quæ prius minus attentos decipere potuerat, de- ponunt. At ipsa nihilominus arbor
& an-

& anterior concidentibus ex ea ramis inuenitur, & stat viretq; semper altis defixa radicibus, tametsi magis minúve, pro vt quædam eius tempora ferūt, florere conspiciatur. An vllum ex tot schismatibus designari potest, quod non ortum sit Romanæ huius arboris derelictione? Nónne aut ambitiosi Romanæ Ecclesiæ sacerdotès, aut luxuriosi eiusdem monachi, aut superbi ac temerarij eius discipuli cuncta nobis ad hanc vsque ætatem schismata generarunt? Nempe hi omnes, suis quique vbi corruerant locis, per superbiam sese erigentes, ramosque suos quos facere sibi potuerant, mira iactatione ostentantes, arbor ipsa videri Ecclesiæ Christianæ voluerunt. Sed quam esset impudens arrogantia, omnium exitus probauere. Arefacti sunt suis quique locis, ac vel potentia Romanæ Ecclesiæ principum extirpati, aut in manifestas ab ipso Christo Apostasias tandem conuersi sunt. At interim nostræ huius arboris perpetuitatem ac firmitatem declarat à primis Christianis in eadem professione atque doctrina
con-

continua successio populorum : demonstrat iudicio certissimo, ab ipsa Petri sede, series non interrupta succedentium sibi sacerdotum. Qua in serie atque ordine, etsi quorūdam facta improbanda deprehenderentur, nū propterea esset ab ea familia, cui alij post alios præfuerē, discedendum? Quorūdam enim isti Pōtificum res gestas mirabiliter exagitant, atque in hoc ipso libello, cuius occasione scribimus, sedem Romanam dicere audent bellorum omnium turbarumque procreatricem. Non hic libet ostendere quā splendide, quā impudenter multa de Catholicorum, præsertim sacerdotum vita, more suo mentiantur. Tantum quæro, Euangeliōne Christi contentanum esse putent, vt propter quorūdam præfectorum vel impuritatem in moribus vel atrocitatem in censuris, vel fastum in gerenda dignitate, ea quæ subsit familia, Christi esse familia designat, aut præfecturæ sedisque ipsius auctoritas iam nulla sit? Id si putent, refellit eos in Euangeliō Christus ipse, cum præter seruos prudentes & fideles

super ipsius familiam constitutos, cōmoda atq; vtilitates commissi sibi populi curantes ex animo, alios quosdam futuros significat ob moram adueniētis Domini, longamq̄ue patientiam eius, quæ in profectum humanę salutis extenditur, percussōres conseruorum suorum insolentissimos, curamq̄ue duntaxat præsentiū cultu ventris exercentes. Hos enim & seruos vocat, tamen si malos, ob ministerij ipsis concrediti potestatem, & familiæ suæ non alienæ præfectos agnoscit. Si autem id non putent, cur familiam Christi deserunt atq; etiam persequuntur, ob præpositorum quorundam improbitatē? Cur detestantur sedem, quam si dedecorarunt nonnulli moribus suis malis, complures alij verè Apostolicis operibus illustarunt? Sed audent etiam bestiam impudentissimi homines in hoc ipso libello Romanam Ecclesiam dicere. Itāne ergo prius cum hac bestia tanto amicitiaē fœdere coniungi & cōsociari voluistis? Aut fortè cum vultis, homines: cum secus libuerit, bestię sumus. Si bestia est Ecclesia Romana,

quo-

quonam modo fides eius ita peculia-
 riter ab Apostolo eius conditore lau-
 data est, vt annunciari & celebris esse
 diceretur in vniuerso mundo? Quo-
 nam modo cæteræ semper Ecclesiæ cū
 hac vna Romana rāquam primaria &
 antiquissima, & concordare studiosè
 voluerunt, & quemadmodum D. Ire-
 næus ait, ob potentiolem principalita-
 tem debuerunt? Quidnam rogo diuū
 Hieronymum mouerit (cæteros enim
 taceo) vt scriberet, nihil esse sibi anti-
 quius, quàm Christi iura seruare, nec
 patrum transire terminos, semperque
 meminisse Romanam fidem Aposto-
 lico ore laudatam, cuius se esse partici-
 pem Alexandrina Ecclesia gloriatur?
 Quibus in terris floruit vnquam Chri-
 sti regnum, cum hæc bestia iam inde ab
 ipsis Apostolorum temporibus cre-
 scens, omnes tandem gentium natio-
 nes occuparit? Quā fieri potest, vt bestia
 sit Ecclesia Romana, cuius institutio-
 ne & in sinu tam multi locis omnibus,
 magis angelicam, quàm humanā sunt
 in terris vitam meditati? Quo pacto
 non isti potius ad eam bestiam, quæ de-

In epist. ad
 Theophilū
 Alexandri-
 nū Episco-
 pum, quæ
 incipit, Me-
 minit bea-
 titudo tua.

scribitur in Apocalypsi, pertineant, quorum imbuti doctrinis homines quotidie plurimi, in bestias morum similitudine degenerant? Desinant obsecro tanta rabie maledicere ijs, quorum recentem ac nuperrimam originem non ignoramus: quibus neque auctoritatem miracula, neque venerationem vita aut eruditio conciliarunt: qui neque sic docent, vt refelli non possint: neque sic viuunt, vt non eorum scelera in publicos aspectos incurrant: apud quos & inconstantia doctrinae loquitur, nihil esse diuinum, & acerrime pertinacissimaeque de religione corrixationes Deum pacis minimè residere testantur. Quorum denique progressus & incrementa qui non videt ab inescatrice quadam viuendi licentia proficisci, maximaque illic existere, vbi maximè soleat iniquitas abundare, nescio profecto quibus oculis res humanas contempletur. Quae cum ita sint, tantum abest, vt istorum vituperationibus & maledictis moueamur, vt solum Ecclesiae Romanae culmen suspiciendum esse glorianter praedicemus:

quae

quæ inter eos procul dubio cœtus, qui professione coalescunt nominis Christiani, tantum caput extulit, quantum (vt est apud Poëtam) lenta solent inter viburna cupressi. Virgil. in Bucolic. Hæc postremò, quoniam sola CHRISTI Ecclesia & sponsa est, meritò semper pro eius honore & dignitate certamus: meritò causam eius semper grauiissimam, semper primariam arbitramur, eorumque iudicium, qui hanc in negotio ciuilib libertatis postponendam, neq; magno opere curandam censent, meritò prophanum, perniciosumque & Religioni, & Reipublicæ iudicamus.

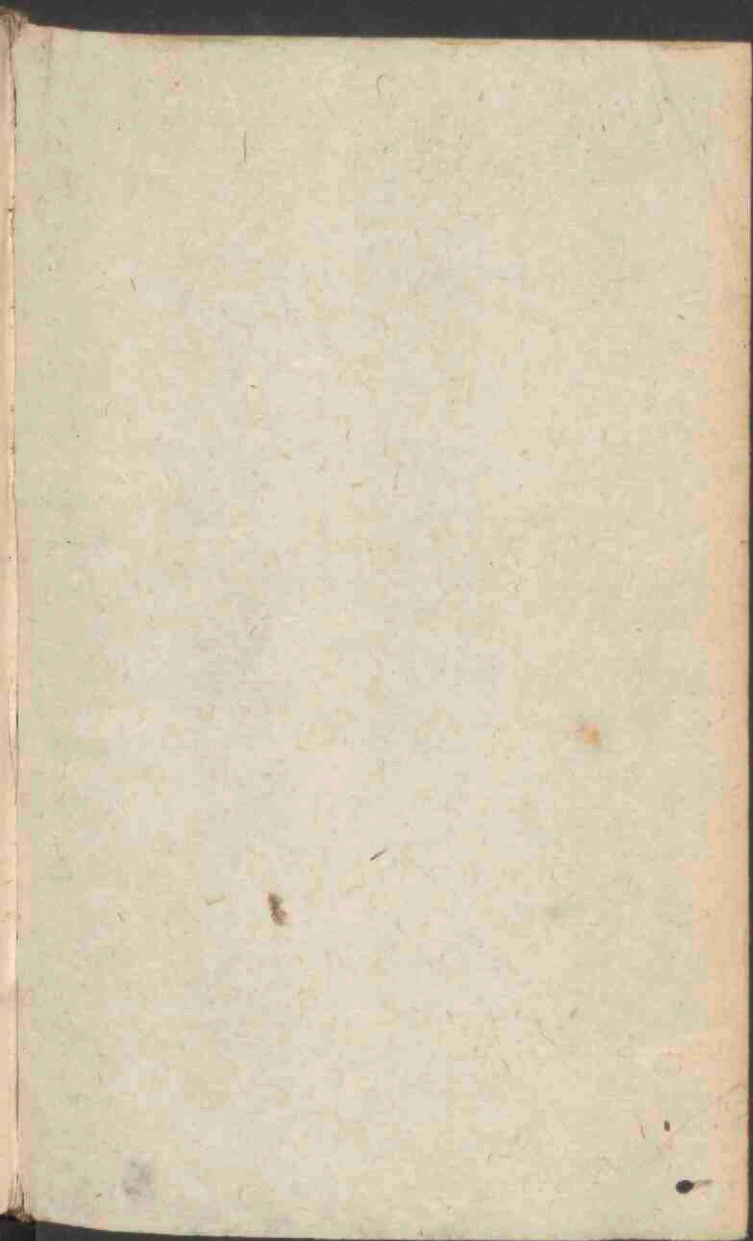

F I N I S.

182748

OCN 71515880

F I M I S

o
u
tr
m
o
e
no
r
e
ta
m
tr
u
re
tu
c
c
u
r
u
r

o g'uelox e hie r
unni id aliquo m
ut amatione. **A**ut
m' m' est. q' h' n'
i copatua sunt.
... quoz sigt. n.
no m' d' q' ab n' a.
ut n' m' d' m' n' e
e. e' u' d' d' m' r' d'
lar. si aliqui di
m' n' e' r' ad huc r
re. m' d' e' m' r' e' n' e
ut m' u' a' s' r' n' c' o
e' e' m' r' g' i' a' u' r' i' h' e
t' u' o' z' a' l' i' a' c' u' i' d'
t' q' u' a' n' o' r' d' o' s' i' q'
e' q' u' a' . a' u' t' q' u' i' t'
t' u' s' u' c' e' p' t' i' o' . s' q' u' i'
t' . q' u' i' s' u' n' t' . v' n' i' u' m
t' u' i' e' n' i' p' p' i' m' o' i' d' z'
t' u' i' d' o' . a' s' t' r' a' n'

